

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 අභිතකර මතය

කැළෑ දෙපාර්තමේන්තු අරමුදලේ 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මාගේ වාර්තාවේ අභිතකර මතය සඳහා පදනම කොටසේ සාකච්ඡා කර ඇති කරුණුවල වැදගත් බව හේතුවෙන් අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු නොකරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 අභිතකර මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අභිතකර මතයක් පළකරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ අභිතකර මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාශ්චාත්‍යයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදල අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වෙනනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, අරමුදල ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව, සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

	අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 01 හි 53 ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කෙරෙන සියලුම සංඛ්‍යාත්මක තොරතුරු සඳහා පසුගිය කාල පරිච්ඡේදයේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතු වුවද, අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පසුගිය වර්ෂයට අදාළ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. තවද, 2022 වර්ෂය දක්වාම වාර්ෂිකව ශේෂ පත්‍රයක් සහ ආදායම් හා වියදම් ගිණුමක් සහිතව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අනුගමනය කළ බවට සඳහන් කරමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් කර තිබුණ ද, “2023 වර්ෂය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම ආරම්භක වර්ෂය බැවින් ඉකුත් වර්ෂය සමඟ සැසඳීම කිරීමක් ඉදිරිපත් කර නොමැති” බවට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සාවද්‍ය සටහනක් ඇතුළත් කර තිබුණි.	2022 වර්ෂය දක්වා ද්විත්ව සටහන් න්‍යාය අනුගමනය කිරීම මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර නොතිබුණු අතර වර්ෂය තුළ ලැබීම් හා ගෙවීම් පදනම් කරගෙන ලැබීම් හා ගෙවීම් වාර්තා පමණක් පිළියෙල කර ඇත. එම වාර්තාව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වශයෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී වර්ගීකරණය කිරීම ප්‍රායෝගිකව කළ නොහැකි වේ.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කෙරෙන සියලුම සංඛ්‍යාත්මක තොරතුරු සඳහා පසුගිය වර්ෂයේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.
(ආ)	2023 වර්ෂය තුළ ආරක්ෂණ කටයුතු වෙනුවෙන් මිලදී ගන්නා ලද රු.10,472,855 ක් වටිනා ගිනිඅවි ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 07 හි 14 ඡේදය ප්‍රකාරව ස්ථාවර වත්කමක් වශයෙන් ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු නොකර පුනරාවර්ථන වියදමක් වශයෙන් ලියාහැර තිබීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් හා වර්ෂයේ අතිරික්තය එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ස්ථාවර වත්කමක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණ	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අරමුදලේ ලැබිය යුතු මුදල් හැර අනෙකුත් ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් සඳහා ලෙජර් ගිණුම් පවත්වා නොතිබීමත්, 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුමක් ඉදිරිපත් කර නොතිබීමත් හේතුවෙන් ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුගමනය කර අරමුදලේ ගනුදෙනු සටහන් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බවට විගණනයේදී සනාථ කළ නොහැකි විය.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුගමනය කර ලෙජර් ගිණුම් පවත්වා ඒ ආශ්‍රයෙන් සකස් කරන ශේෂ පිරික්සුම අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතුය.
(ආ) හලාවත උසාවියෙන් එවන ලද රු 135,540. ක දඩ මුදලට අදාළ වෙක්පත අරමුදලට බැර නොකර දෙපාර්තමේන්තුවේ ආදායමක් වශයෙන් සලකා තිබීමෙන් අරමුදලේ ආදායම හා මුදල් ශේෂය එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දැක්වුණි.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	ලැබෙන සියලුම උසාවි දඩ මුදල් අරමුදලට බැරවිය යුතුය.
(ඇ) CIGAS පරිගණක පද්ධතිය අනුව 2023 වර්ෂයේ දී මුදලින් ලැබී තිබූ දඩ මුදල් ආදායම රු.72,722,750 ක් වුවද, එය රු.73,585,574 ක් වශයෙන් රු.862,824 ක් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත කර තිබීමෙන් වර්ෂයේ අතිරික්තය ඒවා සමාන ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දැක්වුණි.	කැළෑ අරමුදල සඳහා සියළුම ලැබීම් හා ගෙවීම් පොදු තැන්පතු ගිණුම මගින් ගිණුම් ගත කිරීමේදී ගෙවීමක් අඩු කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් රාජ්‍ය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තුළ නොමැති හෙයින් කැළෑ අරමුදලේ වියදම් අඩු කිරීම සඳහා නැවත ලැබීම වශයෙන් පොදු තැන්පත් ගිණුමට ලැබීමක් වශයෙන් ගිණුම් ගත කර ඇත .	නිවැරදි ආදායම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ඈ) අරමුදල සඳහා වෙනම බැංකු ගිණුමක් පවත්වා නොගෙන දෙපාර්තමේන්තු බැංකු ගිණුම මගින් අරමුදල සඳහා වූ වෙනම පොදු තැන්පත් ගිණුමක් හරහා අරමුදලේ ගනුදෙනු සිදුකර තිබුණු අතර වර්ෂය ආරම්භයේ හා අවසානයේ පිළිවෙලින් රු.223,495,142 ක් හා රු.251,648,896 ක් වශයෙන් පොදු තැන්පත් ගිණුමේ පැවති අරමුදල සතු මුදල් ශේෂ අරමුදලේ සාරාංශගත මුදල් පොතට ආරම්භක හා අවසාන ශේෂ වශයෙන් ඇතුළත් කර නොතිබුණි.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	අරමුදලේ මුදල් පොත හෝ ලැබීම් සහ ගෙවීම් ගිණුම මගින් අරමුදලේ සියළු ගනුදෙනු නිරූපනය කර අරමුදල සතු පොදු තැන්පත් ගිණුමේ මුදල් ශේෂය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් හෙළිදරව් කළ යුතුය.

- (ඉ) නියෝජ්‍ය කලාප වන සංරක්ෂකවරුන් වෙත නිදහස් කරන මුළු අග්‍රිම මුදලම වියදම් වශයෙන් හඳුනාගෙන තිබුණු අතර දෙසැම්බර් 31 දිනට කලාප කාර්යාල 04 කින් ආපසු එවන ලද රු.1,803,043 ක් මුළු වියදමින් අඩුකර නොතිබීමෙන්. මුළු වියදම ඒ හා සමාන ප්‍රමාණයකින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.

පොදු තැන්පතු ගිණුම මගින් කරන ලද ගෙවීම් අඩු කිරීමේ ක්‍රම ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය තුළ නොමැති හෙයින් එම ඉතිරි මුදල් නැවත ලැබීමක් වශයෙන් පොදු තැන්පතු ගිණුමට ගිණුම්ගත කර ඇත.
- (ඊ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ කොළඹ කලාප කාර්යාලය වෙත ලබාදුන් රු.18,350,083 ක අග්‍රිමයෙන් ඉතිරිව පැවති රු. 341,735 ක් ප්‍රධාන කාර්යාලය වෙත ආපසු එවා නොතිබුණු නමුත් එය නොපිය වූ අත්තිකාරම් ලෙස ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.
- (උ) 2022 අංක 44 දරන එකතු කළ අගය මත බදු පනතින් සංශෝධිත 2002 අංක 14 දරන එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 10 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව දෙපාර්තමේන්තුව එකතු කළ අගය මත බදු (වැට්) සඳහා ලියාපදිංචි වුවද, අරමුදල එම ලියාපදිංචිය සඳහා සුදුසුකම් නොලබන බැවින් අරමුදලින් කරනු ලබන මිලදී ගැනීම් සඳහා ගෙවනු ලබන වැට් බද්ද හිලව් කළ නොහැකි වේ. එසේ වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ මිලදී ගැනීම් සඳහා ගෙවන ලද රු.1,803,592 ක වැට් බද්ද අධිභාර ආදායමක් ලෙස මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් කර තිබීමෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තය එම වටිනාකමින් අධිගණනය වී තිබුණි.

කැළෑ අරමුදලේ කාර්යයන් සඳහා ගෙවන ලද එකතු කළ අගය මත (VAT) බදු වටිනාකමින් අදාළ කාර්තුව තුළ හිලව් කර ගන්නා ලද (Input tax – Local purchases upfront tax) වටිනාකම වූ රු.1803592.47 ක් අධිභාර ලෙස දක්වා ඇත.

පොදු තැන්පත් ගිණුමේ ගනුදෙනු, ලැබීම් ගෙවීම් ගිණුමක් හරහා නිවැරදිව ලේඡර් ගිණුම්වලට ඇතුළත් කර අරමුදලේ ආදායම් හා වියදම් නිවැරදිව හඳුනාගත යුතුයි.

නොපිය වූ අග්‍රිම නිවැරදිව ගිණුම් ගලපා පියවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

අරමුදල එකතුකළ අගය මත බදු ලියාපදිංචි වී නොමැති හෙයින් හා සුදුසුකම් නොලබන හෙයින් අරමුදලේ ගෙවීම් වලට අදාළ වැට් බදු හිලව් නොකර දෙපාර්තමේන්තුවේ වැට් බදු ගණනය කිරීමටත්, අධිභාර ආදායම් ලෙස ගිණුම්ගත කර ඇති මුදල පියවීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම.

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2020 අගෝස්තු 28 දිනැති අංක 2020/1 දරන රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛය මගින් ප්‍රකාශිත මුදල් රෙගුලාසි	i. මුදල් රෙගුලාසි 877(2) (අ)	අරමුදල සඳහා වෙනම බැංකු ගිණුමක් පවත්වාගත යුතු වුවද, අරමුදලේ ගනුදෙනු වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි. මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව අරමුදල සඳහා වෙනම බැංකු ගිණුමක් විවෘත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

බැංකු ගිණුම මඟින් පොදු තැන්පත් ගිණුම ආශ්‍රයෙන් සිදු කර තිබුණි.

- ii. මුදල් රෙගුලාසි එක් එක් කාර්තුව අවසානයේ නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි. අරමුදලේ ප්‍රගතිය 877(2) (ඇ) අරමුදලේ ප්‍රගතිය සමාලෝචනය සමාලෝචනය කළ හැකි පරිදි කළ හැකි පරිදි කාර්තුමය (මාර්ගෝපදේශ 04හි කළ හැකි වන පරිදි ප්‍රධාන වාර්තා සකස් කර වාර්තා සකස් කර රාජ්‍ය මුදල් (3) ඡේදය) කාර්යයන් පිළිබඳ කාර්තුමය දෙපාර්තමේන්තුව හා ජාතික අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පිටපත් සහිතව විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. වෙත ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. කළ යුතුය.

1.7 ආයෝජන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2000 ජනවාරි 03 දින සියයට 12 ක පොලියක් මත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ස්කන්ධ සහතිකවල ආයෝජනය කර තිබුණු රු.700,000 ක් අවුරුදු 23 කට අධික කාලයක් ගත වී 2023 ඔක්තෝබර් මස උපලබ්ධි කරගෙන තිබුණ ද, ඒ සඳහා කිසිදු පොලියක් ලැබී නොතිබුණි. තවද, ඉකුත් වර්ෂය අවසානය දක්වා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කර නොතිබුණු මෙම රු.700,000 ක ආයෝජන මුදල, උපලබ්ධි වූ සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනයේ ආදායමක් වශයෙන් හඳුනාගෙන තිබිය දී මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයේ ආයෝජන යටතේ ද දක්වා තිබුණි.</p>	<p>කැළෑ අරමුදල සඳහා ස්වාධීන වූ බැංකු ගිණුමක් හා මුදල් පොතක් හා අනෙකුත් ලෙජරයන් පවත්වාගෙන නොයන බැවින් ආයෝජන උපලබ්ධියෙන් ලැබෙන මුදල් නැවත කැළෑ අරමුදල් පොදු තැන්පත් ගිණුමට බැර කළ යුතු බැවින් එසේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීම සිදු වීම.</p>	<p>ආයෝජන පොලිය ගැන විමසීමටත්, ගිණුම් ගැලපීම නිවැරදි කිරීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.</p>

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.27,950,146 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.1,443,723 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.26,506,423 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට රු.31,100,856 කින් උසාවි දඩ මුදල් ආදායම වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකායර්ක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ත්‍යාග වටිනාකම් ප්‍රමාණවත් නොවීම, අරමුදලේ කාර්යයන් කාර්යක්ෂමව පවත්වාගෙන යාම කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකිරීම, තෑගි මුදල් ගෙවීම</p>	<p>නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.</p>	<p>අරමුදල පිහිටුවීමේ අරමුණු මනා අයුරින් ඉටු කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

ප්‍රමාද වීම, වන ආරක්ෂණය සඳහා කළයුතු වියදම් කාලීනව හඳුනාගෙන නොතිබීම යනාදී කරුණු අනුව අරමුදලේ අරමුණ නිසි පරිදි ඉටු නොවී අරමුදල තුළ විශාල මුදලක් රැස් වී තිබුණු අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට එම මුදල රු.251,648,896 ක් විය.

(ආ) අරමුදලේ ප්‍රධාන ආදායම් ප්‍රභවය වූ උසාවි දඩ මුදල් උපචිත පදනමට ගිණුම්ගත කිරීම අරමුදලේ ප්‍රතිපත්තිය වුවද, ක්‍රියාකිරීම අවසන් කළ නඩු වෙනුවෙන් අයවිය යුතු සියළු දඩ මුදල් උසාවි මඟින් ප්‍රේෂණය කර තිබේ ද යන්න පිළිබඳ පසු විපරම් ක්‍රියාවලියක් ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	අවසන් වූ නඩු වෙනුවෙන් ලැබිය යුතු උසාවි දඩ මුදල් අය කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ඇ) 2018 වර්ෂයේ සිට 2023 ජූලි 31 දක්වා කාලය තුළ අවසන් වී තිබූ වන අපරාධ නඩු 274 කට අදාළව තැගි අරමුදලට බැර කර තිබූ රු.3,421,025 කින් අදාළ නිලධාරීන්ට තැගි ගෙවීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	තැගි අරමුදල් ගෙවීමට ඉදිරිපත් නොකරන ලද ගොනු පරීක්ෂා කර කඩිනමින් ගෙවීම් කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට අඩවි වන නිලධාරීන් වෙත උපදෙස් ලබා දී ඇති අතර මේ වන විට දිසා වන කාර්යාලය වෙත තැගි අරමුදල් ගෙවීමට ඉදිරිපත් කර ඇති ගොනු වලට අදාළ ගෙවීම් කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.	වන අපරාධවලට අදාළ නඩු අවසන් වීමේ කටයුතු පිළිබඳව පසු විපරම් කර තැගි මුදල් ගෙවීමේ කටයුතු කාර්යක්ෂම කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.

3.2 මතභේදයට තුඩුදෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>“ශ්‍රී ලංකික ප්‍රජාවගේ අභිවෘද්ධිය තහවුරු කරනු වස් වන සම්පත් සංරක්ෂණය සහ සංවර්ධනය කිරීම” යන වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙවර ඉටු කිරීමේදී වන ආරක්ෂණ කටයුතු සඳහා දැරීමට සිදුවන වියදම් අරමුදල මඟින් දැරීමට පනතේ 64(2)(ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාරව බලය ලබා දී තිබුණ ද, වන ආරක්ෂණය සඳහා අදාළ වියදම් නිශ්චිතව හඳුනා නොගෙන වන ආරක්ෂණය යටතට ගත නොහැකි භාණ්ඩාගාර ප්‍රතිපාදන මඟින් දැරිය යුතු සමාලෝචිත වර්ෂයේ බලපත්‍ර සහ සහතික මුද්‍රණය කිරීමේ වියදම් රු.2,966,335 ක් අරමුදලින් දරා තිබුණු බවට නියැදි පරීක්ෂාවේදී නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.</p>	<p>පනතේ 64(2)(ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාරව බලය ලබා දී ඇති වියදම් පමණක් දැරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

4. ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

4.1 වාණිජ කාර්යසාධන වාර්තාව පාලිමේන්තුවේ සභාගත කිරීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අරමුදල ආරම්භයේ සිටම වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තා සකස් කර පාර්ලිමේන්තුවේ සභාගත කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තා පිළියෙල කොට පාර්ලිමේන්තුවේ සභාගත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

4.2 අයවැය පාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
මනා අධ්‍යයනයකින් හා නිසි සැලකිල්ලකින් යුතුව අයවැය ඇස්තමේන්තු පිළියෙල නොකිරීම හේතුවෙන් ඇස්තමේන්තුගත ආදායම් හා ත්‍යාග ආදායම අතර සියයට 108.39 ක සහ ඇස්තමේන්තුගත වියදම හා ත්‍යාග වියදම අතර සියයට 34.37 ක විචලනයන් නිරීක්ෂණය වූයෙන් අයවැය ලේඛනය ඵලදායී කළමනාකරණ කාරකයක් ලෙස උපයෝගී කරගෙන නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.	නිරීක්ෂණ හා එකඟ වෙමි.	මනා පුරෝකථනයන් මත නිවැරදිව ඇස්තමේන්තු සකස් කර අයවැය ලේඛනය සඵල කළමනාකරණ පාලන කාරකයක් ලෙස යොදාගත යුතුය.